

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/90/2019
Identifikačné číslo spisu: 1110230240
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1110230240.1

UZNESENIE

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/, trvalým pobytom v X., 2/ G., trvalým pobytom v X., zastúpenej splnomocneným zástupcom žalobcom 1/ S. trvalým pobytom v X., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu ušlého zisku a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26C/114/2010, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 2018 sp. zn. 10Co/75/2018, takto

rozhodol:

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 2018 sp. zn. 10Co/75/2018 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 23. januára 2018 č.k. 26C/114/2010-220 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

O d ô v o d n e n i e

1. 1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 23. januára 2018 (v písomnom vyhotovení rozsudku je uvedený nesprávny dátum 21. januára 2018 - poznámka dovolacieho súdu) č.k. 26C/114/2010-220 žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj žalobcovia) domáhali voči žalovanej podľa zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci náhrady škody z titulu ušlého zisku vo výške 4.752.371, 23 Eur s 14, 75 % úrokom z omeškania ročne od 01. januára 2008 do zaplatenia a žalovaný 1/ i náhrady škody z titulu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 Eur, zamietol (I. výrok). Zároveň rozhodol, že žalovanej nepriznáva nárok na náhradu trov konania (II. výrok).

1. 2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že na pojednávanie konané dňa 23. januára

2018 sa žalobcovia ani ich právna zástupkyňa nedostavili, hoci na uvedený termín pojednávania boli riadne a včas predvolaní. Žalobcovia prevzali predvolanie na pojednávanie dňa 15. decembra 2017 a ich právna zástupkyňa dňa 5. decembra 2017. V predvolaní na pojednávanie boli riadne poučení o možnosti rozhodnutia rozsudkom pre zmeškanie. Následne súd prvej inštancie poukázal na to, že prítomný zástupca žalovanej na uvedenom pojednávaní navrhol rozhodnúť spor rozsudkom pre zmeškanie na strane žalobcu podľa ustanovenia § 278 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“). Keďže podľa názoru súdu prvej inštancie „boli splnené všetky zákonom požadované náležitosti predpokladané ustanovením § 278 CSP, teda, že ide o žalobu podľa § 137 písm. a/ CSP, žalobcovia a ich právna zástupkyňa boli na termín pojednávania riadne a včas predvolaní, o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie boli poučení, svoju neúčast' žiadnym spôsobom neospravedlnili a zástupca žalovanej navrhol vydať rozsudok pre zmeškanie žalobcu,“ žalobu žalobcov rozsudkom pre zmeškanie žalobcu podľa ustanovenia § 278 CSP zamietol.

2. 1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. septembra 2018 sp. zn. 10Co/75/2018 na základe odvolania žalobcov rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhý výrok).

2. 2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd poukázal na to, že od 1. júla 2016, teda od účinnosti aktuálneho procesnoprávneho predpisu - Civilného sporového poriadku má súd možnosť rozhodnúť spor rozsudkom pre zmeškanie na strane žalobcu podľa ustanovenia § 278 CSP, teda tzv. kontumačným rozsudkom aj v prípade procesnej pasivity žalobcu, v prípade, ak sú kumulatívne splnené všetky uvedeným ustanovením špecifikované podmienky. Následne odvolací súd priamo vo vzťahu k prejednávanej veci uviedol, že je nesporné, že žalobcovia sa nedostavili na pojednávanie dňa 23. januára 2018, hoci naň boli riadne a včas predvolaní, nakoľko predvolanie na pojednávanie doručené do vlastných rúk prevzali dňa 15. decembra 2017 a ich právna zástupkyňa dňa 5. decembra 2017, v predvolaní na pojednávanie boli poučení o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a svoju neprítomnosť na pojednávaní neospravedlnili žiadnym spôsobom. Preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď na základe návrhu žalovanej rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu žalobcov zamietol. Keďže boli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie napadnutého rozsudku ako procesnej sankcie za pasivitu žalobcov, predstavujúcu stratu sporu vo forme zamietavého kontumačného rozsudku, odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

2. 3. Na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odvolací súd aplikoval § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP a žalovanej, ktorá bola v odvolacom konaní úspešná priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, v ktorom žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, eventuálne aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnili poukazom na ustanovenie § 420 ods. 1 písm. f/ CSP, argumentujúc tým, že postupom a rozhodnutím súdu prvej inštancie a následne rozhodnutím odvolacieho súdu im „bola odňatá možnosť riadne konať pred súdom“.

3. 3. V odôvodnení dovolania namietali, že v dobe rozhodovania súdu prvej inštancie, neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu, pretože na pojednávanie dňa 23. januára 2018, kedy súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu a v dôsledku toho ich žalobu zamietol, neboli riadne predvolaní, nakoľko zásielkou, ktorú prevzali 15. decembra 2017 a ich právna zástupkyňa 5. decembra 2017, boli predvolaní na pojednávanie na deň 23. januára 2017. Ako dôkaz o tejto skutočnosti pripojili k dovolaniu kópiu predvolania na pojednávanie zo dňa 27. novembra 2017, v ktorom je uvedený dátum pojednávania dňa „23. 1. 2017, o 9.00 hod.“ (č. l. 249 spisu). Keďže odvolací súd uvedenú procesnú právnu skutočnosť pri svojom rozhodnutí nezohľadnil, i z jeho strany došlo k stavu, že im „bola odňatá možnosť riadne konať pred súdom“.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcov nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), s príslušným právnickým vzdelaním (§ 429 ods. 2 písm. a/ C.s.p.), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je prípustné a dôvodné, a preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. V danom prípade žalobcovia (dovolatelia) vyvodili prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu (čo logicky predpokladá riadne predvolanie na pojednávanie), právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. Z vyššie uvedeného odôvodnenia vyplýva, že dovolatelia prípustnosť dovolania uplatneného podľa ustanovenia § 420 ods. 1 písm. f/ CSP odôvodnili argumentáciou, že v dobe rozhodovania súdu prvej inštancie, neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu, pretože na pojednávanie dňa 23. januára 2018, kedy súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu a v dôsledku toho ich žalobu zamietol, neboli riadne predvolaní, nakoľko zásielkou, ktorú prevzali dňa 15. decembra 2017 a ich právna zástupkyňa dňa 5. decembra 2017, boli predvolaní na pojednávanie na deň 23. januára 2017.

9. Podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie žalobcu upravuje ustanovenie § 278 CSP, v ktorom je uvedené: Na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami. Uvedené zákonné podmienky musia byť splnené kumulatívne.

10. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 24. októbra 2017 (č. l. 207 - 208 spisu) vyplýva, že súd prvej inštancie toto pojednávanie odročil na „T: 23.01.2018 o 09,00 hod. č.d. 21“, teda na deň 23. januára 2018, s tým, že prítomný zástupca žalovanej berie termín pojednávania na vedomie a o uvedenom

termíne pojednávania nebude písomne upovedomený. Zároveň súd prvej inštancie konštatoval: „Opätovne predvolaný budú žalobca 1/, žalobca 2/ a zároveň im bude doručené poučenie o procesných právach a zároveň bude predvolaná aj PZ JUDr. Emília Korčeková ...“. Z tlačíva PREDVOLANIE NA POJEDNÁVANIE (č. l. 209 spisu) však vyplýva, že je v ňom uvedený termín pojednávania „23. 1. 2017, o 9,00 hod.“, teda nie v súlade z vyššie uvedeným uznesením o odročení pojednávania na deň 23. januára 2018. Uvedené predvolanie na pojednávanie (s nesprávne uvedeným dátumom pojednávania) žalobcovia prevzali dňa 15. decembra 2017 a ich (vtedajšia) právna zástupkyňa dňa 5. decembra 2017. Z uvedeného vyplýva, že na termín (odročeného) pojednávania (na deň 23. januára 2018) neboli žalobcovia riadne predvolaní a teda z dôvodu absencie uvedenej zákonnej podmienky neboli splnené zákonné procesné predpoklady vyplývajúce z vyššie citovaného ustanovenia § 278 CSP na to, aby súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 23. januára 2018 vydal rozsudok pre zmeškanie žalobcu. Ak tak i napriek tomuto zásadnému procesnoprávnemu nedostatku rozsudok pre zmeškanie žalobcu vydal, jeho nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu práva žalobcov (dovolateľov) na spravodlivý proces.

11. Keďže uvedené zásadné procesnoprávne pochybenie súdu prvej inštancie nebolo odstránené ani odvolacím súdom v rámci odvolacieho konania, dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu zrušiť (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Pre úplnosť dovolací súd záverom uvádza, že okrem uvedeného zásadného procesnoprávneho pochybenia došlo zo strany súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu aj k ďalším pochybeniam. Prvoinštančný súd vydal predmetný rozsudok pre zmeškanie žalobcu dňa 23. januára 2018 (viď zápisnica o pojednávaní - č. l. 217 až 219 spisu), avšak v písomnom vyhotovení rozsudku je uvedené, že bol vydaný dňa 21. januára 2018. Odvolací súd toto pochybenie súdu prvej inštancie zrejme nepostrehol, pretože naň adekvátnym procesným spôsobom nereagoval a v záhlaví svojho rozsudku z 27. septembra 2018 sám uviedol, že rozhoduje o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 21. januára 2018.

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.